

Kötülük Sorunu

Dersin Planı

- I. Dostoyevski'ye Giriş
- II. Hür İradenin Önemi: Hür İrade Savunması
- III. Özgürlüğün Doğası: Matta İncili

I. Dostoyevski'ye Giriş

A. Hayatı ve Zamanları

- Dostoyevski 1821'de çarlık Rusyasında yaşadı.
- Bu dönemin büyük kısmında Rusya'da feodal bir sistem vardı; serfler ancak 1860'larda özgürleştirilecekti.
- Rus çarları mutlak iktidar ve Rus ortodoks kilisesinin (suç) ortaklığı ile yönetiyorlardı.
- Oldukça fazla politik maya, yeraltında siyasi etkinlikler var.
- Dostoyevski bu etkinliklere kapılmış; hapse atılmış ve Sibiryaya sürgüne gönderilmişti.
- Genç bir adam olarak 30 yaşından önce çok ünlendi.
- Borçla kuşatılmıştı ama şaşırtıcı bir çıktı üretti.
- Tolstoy'la beraber, tarihin en büyük romancıları arasında sayılır.

B. Eserleri

- Dostoevsky bir filozof değildi, genelde felsefede incelenen bir figür değildir. Görüşlerini argüman şeklinde öne sürmez. Dahası, felsefi sorunlar onu ilgilendirmeyecektir.
- Yine de, insanlık durumunun belli başlı hatları üzerine derin görüşleri vardır: din, suçluluk, günah, kefaret ve Hıristiyanlık. Romanları derin bir şekilde psikolojiktir.
- Bu konulardaki görüşleri şimdiye kadar yazılmış en büyük romanlar arasında olan romanlarında incelenir ve ifade edilir: İnsancıklar, Suç ve Ceza, Budala, Ölüler Evinden Anılar, ve Karamazov Kardeşler.

C. Karamazov Kardeşler Hakkında Bir Kelime.

- O, dört erkek kardeş ve hor gördükleri babalarının öyküsüdür:
 1. Dmitri, şehvet düşkünü. .
 2. Ivan, entelektüel, amatör teolog ve ateist.
 3. Alyoşa, Rus ortodoks manastırındaki papaz adayı..
 4. Smerdyakov, gayri-meşru yarı kardeş, bir serf ve uşak..
- "Büyük Engizisyoncu" kısmen Ivan'ın Alyoşa'ya anlattığı öyküde çıkar. Öykünün amacı şu konularda sorular ortaya atmaktır:
 1. Tanrı bize vermiş gibi görünen özgürlüğün iyi olup olmadığı.
 2. hiç bizi seven bir Tanrı'nın olup olmadığı.

- Öykü, dünyadaki kötülüklerin bir listelemesi ile başlar, özellikle çocukların çektikleri acıya odaklanarak. Tanrı buna niye izin verir?

II. Hür İradenin Önemi: Hür İrade Savunması

A. Tanrı adına tipik yanıt “Hür İrade Savunması”dır.

- Dünyadaki kötülük özgür failerin edimlerinin sonucudur.
- Tanrı bize, ondan kötülüğün çıkacağını bile bile hür irade verir, çünkü özgürlüğün iyiliği kötülüğe baskın gelir.

B. Ivan Karamazov Hür İrade Savunmasının Altını Oymaya Çalışır

- Ivan özgürlüğün bizim için iyi bir şey olmadığını savunarak bunun altını oymaya çalışır.
- Bizi gerçekten seven bir Tanrı olsaydı bizi özgür bırakmazdı, diye tartışır. "Büyük Engizisyoncu"nun çıkarımlarından biri budur.

C. Bu Hür İrade Savunmasından Ne Öğrenebiliriz?

- Dünyadaki kötülükler Tanrı'nın bizi sevip sevmediğine dair sorular ortaya çıkarır.
- Seviyorsa, özgürlük onun sonucu olan kötülüğe baskın çıkmalıdır.
- Baskın çıkarsa, bu, insanlar özgürce Tanrı'ya yöneldikleri içindir.
- Bu, yeterli sayıda insanın özgürlüklerini doğru kullanabileceğini varsayar. Tanrı'nın bize verdiği özgürlük hakkında ne biliyoruz?

III. Özgürlüğün Doğası: Matta İncili

A. İncil'e Giriş

- Bu İncil sofistike bir teolojik geliştirme olma iddiasında değildir. Orada sunulan İsa portresi ve bu incilin teolojisi iyi bir teoloji dersinde bulacağınız şey değildir.
- Bizim amacımızı bu incili Dostoyevski'nin, "Montrealı İsa"nın yapımcısının okuduğu şekilde okumak. Bugün iki hedefimiz var:

1. Sizi incilin önemli kısımları ile yeniden ilişkilendirmek .
2. İsa'nın etik öğretileri yoluyla, Tanrı'nın insanlığa verdiği özgürlük türünü size göstermek. Bu tam da filmde ve öyküde sorgulanan özgürlük türü.

- Çekirdek Düşünce: insanlar sevdikleri sürece kendi hayatlarını yönlendirmekte özgürdürler. Bu İsa'nın getirdiği Yeni Sevgi Yasasıdır. İncil'in Yeni Yasası Eski Ahit'in Eski Yasasının yerini alır. Bu incilin "süpersesyonist" okumasıdır.

B. Matta'nın Anlatımıyla İncil'in Önemli Kısımları

- Bebeklik anlatıları bize İsa'nın nerede doğduğunu söyler: Nasıra.
- İsa'nın halk vaizliğine başlayana kadar ne yaptığını bilmiyoruz.
- Birçoklarıncı Vaftizci Yahya mesih olarak görülür. Ama o "fakat benden sonra gelen, benden daha kudretlidir; onun çarıklarını taşımağa ben layık değilim" (Matta 3:11)^[1] der.
- Şeytan çölde İsa'ya gelir, üç kere İsa'yı baştan çıkarmaya çalışır.

- Şakirtlerin çağrılması (Matta 4:18 ve sonrası); bir vergi mültezimi dahil (Matt. 10:3).
- Salt mutluluğun öğretilmesi (Matta 5:1-12).
- İsa her yerde kalabalıkları çeker, günahkarlar dahil. (Matt. 9:10-11).
- İsa acıma duyar: besler, iyileştirir, ölüleri kaldırır (Matta 9:18 ve sonrası).
- Matta İsa'nın yemek yerken, öykü anlatırken ve şakirtlerle konuşurken geçirdiği zamanı betimler.
- Paskalya'dan önceki Pazar günü Kudüs'e muzaffer giriş (Matta 21:5 ve sonrası): "önünden giden ve ardından gelen kalabalıklar: Davud oğluna Osanna!...diye bağırıyordu"
- İsa tapınağı temizler (Matta 21:12); kutsal yağ sürülür (Matta 26:7).
- Son yaklaşırken İsa'nın Feriselerle çatışmalarında heyecan tırmanır.
- Tutku, Ölüm ve Diriliş. İsa Saduki ve Pilatus karşısında sessiz kalır. Çarmıhın dibinde ve mezarda kadınlar var. Mezar Sanhedrin'in bir üyesi olan Arimatealı Yusuf tarafından verilir.

C. Özgürlüğün Doğası: Ne-den Özgürüz?

İsa'nın Feriseler ve Sadukilerle karşılaşmaları üzerine düşünün:

1. İncil'in başlarında, şakirtler üzüm kopardıkları için İsa'yı kınarlar, İsa Sebt günü hastaları iyileştirir (Matta 12:1 ve sonrası) ve şakirtler yemek yemeden önce ellerini yıkamayı ihmal ederler. (Matta 15:2).
2. Sonraki karşılaşmalar daha gergindir: İsa'yı yetkisi (Matta 21:23), vergi ödeme (Matta 22:17), en büyük buyruk (Matta 22:36), ve İsa'nın kimin oğlu olduğu (Matta 22:42) konularında sorgularlar. Bu soru çizgisi 23. bölümün büyük ithamlarıyla sonuçlanır.

- Feriseler Eski Yasa'yı temsil eder. Bu Eski Ahit'te Musa tarafından İsrail halkına verilen Yasa'dır. Yasa'yı korumak halkın Tanrı'yla ilişkisini korur.

1. Eski Yasa'nın en önde gelen kısımları On Emir'dir.
2. Ama o birçok başka şeyi de içerir—Yahudi hayatının her yönünü düzenler. Levililer'e bakın: "Yakılan Takdime", "Ekmek Takdimesi", "Cüzzamlının Şeriatı", "Günah Takdimesi", "Tazminatlı Takdime", "Barış Takdimesi", Doğumdan sonra Törenler, Rahiplerin Davranışlarını Düzenleyen Yasalar, Şölen Yasası, Mülkiyet, ve Töresel Yıkama. Beslenme kurallarını düzenleyen de 47 uzun ayet bulunur.
3. Feriseler İsa'yı bu yasalar adına azarlarlar.

- İsa nasıl cevap veriyor?

1. Endişelenmeyi Bırakın! "Ey bütün yorgunlar ve yükleri ağır olanlar, bana gelin, ve size ben rahat veririm. Boyunduruğumu takının, ve benden öğrenin; zira ben halim ve alçak gönüllüyüm; ve canlarınıza rahat bulursunuz. Çünkü boyunduruğum kolay ve yüküm hafiftir." (Matta 11:28-30)
2. Sebt günü hastaları iyileştirerek çalışmış olduğu suçlamasına karşı İsa, şöyle der: "İnsan Sebt günü için değil, Sebt günü insan için oldu." (Markos 2:27) ve "Bunun için size diyorum: Ne yiyeceksiniz yahut ne içeceksiniz diye hayatınız için, ne giyeceksiniz diye bedeniniz için de kaygı çekmeyin. Hayat yiyecekten ve beden giyecekten daha üstün değil midir? Gökün kuşlarına bakın, onlar ne ekerler, ne biçerler, ne de ambarlara toplarlar; ve semavi Babanız onları besler. Siz onlardan daha değerli değil misiniz? Ve sizden kim kaygı çekmekle boyunun ölçüsüne bir arşın katabilir? Ve niçin esvaptan ötürü kaygı çekiyorsunuz? Kır zambaklarının nasıl büyüdüğüne iyi bakın; ne çalışırlar, ne de iplik eğirirler; size derim:Süleyman bile, bütün izzetinde bunlardan biri gibi giyinmiş değildi. Fakat bugün mevcut olup yarın fırına atılan kır otunu Allah böyle giydirse, sizi daha çok giydirmes mi, ey az imanlılar? İmdi: Ne yiyeceğiz? yahut: Ne içeceğiz? Yahut: Ne giyeceğiz? Diye kaygı çekmeyin. Çünkü Milletler bütün bu şeyleri ararlar; çünkü semavi Babanız bütün bu şeylere muhtaç olduğunuzu bilir. Fakat önce onun melekutunu ve salahını arayın; ve bütün bu şeyler size artırılacaktır. Bundan dolayı yarın için kaygı çekmeyin; zira yarınki gün kendisi için kaygı çekecektir. Kendi derdi güne yeter." (Matta 6:25-34)

- Peki ya Eski Yasa? İsa aşağıdakileri der:
 1. " Fakat önce onun melekutunu ve salahını arayın; ve bütün bu şeyler size artırılacaktır." (Matta 6:33)
 2. "Fakat kendinize gökte hazineler biriktirin ki, orada ne güve ne de pas yiyip bozar, ve hırsızlar orada ne delerler, ne de çalarlar. Çünkü hazinen nerede ise, yüreğin de orada olacaktır." (Matta 6:20-21)
 3. "Fakat onlar sizi ele verdikleri zaman, nasıl veya ne söyleyeceğinizden kaygı çekmeyin; çünkü ne söyleyeceğiniz o saatte size verilecektir." (Matta 10:19)
 4. "Ve duada iman ederek her ne dilererseniz alacaksınız." (Matta 21:22)
 5. "Fakat sonradan: Oğlumu sayarlar, diye onlara oğlunu gönderdi. Bağcılar, oğlu görünce, aralarında: Bu mirasçıdır; gelin, onu öldürüp mirasına konalım, dediler. Ve bağcılar, onu tutup bağdan dışarı attılar, ve öldürdüler. İmdi, bağın sahibi geldiği zaman, bu bağcılara ne yapacaktır? (Matta 21:37-40)
 6. "İsa ona dedi: Eğer kamil olmak istersen, git, nen varsa sat, ve fakirlere ver, göklerde hazinen olacaktır; ve gel, benim ardımca yürü." (Matta 19:21)
- Yeni Yasa katı antik yasalardan özgürleşme getirir. O bizim için iyi midir? Kaçımız ona uyabiliriz?

Aklınızda bulunsun: "Büyük Engizisyoncu" ile beraber "Montreallı İsa"yı izlemeniz gerekli.

[1] *Kitabı Mukaddes* Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 2006.